ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN BÁ LÂM

PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG NUÔI TRỒNG HẢI SẢN TẠI TỈNH QUẢNG NINH

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2014

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN BÁ LÂM

PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG NUÔI TRỒNG HẢI SẢN TẠI TỈNH QUẢNG NINH

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế
Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Vũ Thanh Sơn

THÁI NGUYÊN - 2014

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong Luận văn: ***"Phát triển bền vững nuôi trồng hải sản tại tỉnh Quảng Ninh"*** là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của tôi.

Các tài liệu, số liệu trong Luận văn do sở Nông nghiệp & PTNT Quảng Ninh, cán bộ phòng Kế hoạch - Tài Chính sở Nông nghiệp & PTNT Quảng Ninh, Chi cục nuôi trồng thuỷ sản Quảng Ninh, Cục thống kê Quảng Ninh cung cấp và kết quả thu thập từ các nguồn tài liệu tin cậy đã được công bố trung thực và có nguồn gốc rõ ràng./.

Thái Nguyên, ngày 20 tháng 5 năm 2014

Tác giả luận văn

Nguyễn Bá Lâm

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài: ***"Phát triển bền vững nuôi trồng hải sản tại tỉnh Quảng Ninh"*** tôi đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ, hướng dẫn, động viên của nhiều tập thể, cá nhân.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh Thái nguyên, Phòng Quản lý đào tạo sau đại Đại học, các khoa, phòng của Trường Đại học kinh tế và quản trị kinh doanh Thái Nguyên đã tạo điều kiện tốt nhất để tôi hoàn thành Luận văn tốt nghiệp này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự hướng dẫn, giúp đỡ tận tình của ***PGS.TS. Vũ Thanh Sơn*** và các ý kiến đóng góp quý báu của các nhà khoa học, các thầy cô giáo Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh Thái Nguyên.

Trong quá trình thực hiện đề tài nghiên cứu, tôi còn được sự quan tâm, tạo điều kiện giúp đỡ của các đồng chí tại địa điểm nghiên cứu. Nhân dịp này xin được gửi sự cảm ơn tới tập thể Ban giám đốc, cán bộ phòng kế hoạch Tài Chính sở Nông nghiệp & PTNT Quảng Ninh, Chi cục nuôi trồng thuỷ sản Quảng Ninh, Chi cục khai thác và bảo vệ nguồn lợi thuỷ sản Quảng Ninh và các bạn bè đồng nghiệp, gia đình đã giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp này./.

Thái Nguyên, ngày 20 tháng 5 năm 2014

Tác giả luận văn

Nguyễn Bá Lâm

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN i
LỜI CẢM ƠN ii
MỤC LỤC iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT.....vi
DANH MỤC BẢNG.....vii
MỞ ĐẦU 1
1. Tính cấp thiết của đề tài 1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài 2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....2
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài 3
5. Tình hình nghiên cứu liên quan tới đề tài 3
6. Kết cấu của luận văn 7
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ NUÔI TRỒNG HẢI SẢN BỀN VỮNG 8
1.1. Nhận thức chung về nuôi trồng hải sản bền vững.....8
1.1.1. Khái niệm về nuôi trồng thuỷ sản và nuôi trồng hải sản 8
1.1.2. Nuôi trồng hải sản bền vững 8
1.1.3. Nguyên lý của nuôi trồng hải sản bền vững.....9
1.1.4. Các tiêu chí của phát triển nuôi trồng hải sản bền vững 9
1.2. Tiêu chuẩn của mô hình nuôi trồng hải sản bền vững 9
1.2.1. Đặc trưng của mô hình nuôi trồng hải sản bền vững 9
1.2.2. Bảo vệ môi trường nuôi tốt 10
1.2.3. Tổ chức hệ thống sản xuất và quản lý có hiệu quả cao.....10
1.2.4. Quản lý và sử dụng nguồn tài nguyên sinh học bền vững 11
1.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển nuôi trồng hải sản theo hướng bền vững.....12
1.3.1. Nhân tố tự nhiên.....12
1.3.2. Nhân tố kinh tế - xã hội.....15
1.4. Kinh nghiệm phát triển nuôi trồng hải sản tại một số tỉnh thành trong nước.....17
1.4.1. Kinh nghiệm phát triển nuôi trồng hải sản tại Hải Phòng.....17

1.4.2. Kinh nghiệm phát triển nuôi trồng hải sản tại Khánh Hoà 20
1.4.3. Kinh nghiệm phát triển nuôi trồng hải sản tại Nam Định.....22
1.4.4. Bài học kinh nghiệm cho Quảng Ninh.....24
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....25
2.1. Câu hỏi nghiên cứu 25
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....25
2.2.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu.....25
2.2.2. Phương pháp nghiên cứu.....26
2.2.3. Phương pháp tổng hợp số liệu.....27
2.2.4. Phương pháp phân tích số liệu 28
2.3. Xây dựng các chỉ tiêu đánh giá nuôi trồng hải sản bền vững 28
2.3.1. Chỉ tiêu kinh tế 29
2.3.2. Chỉ tiêu xã hội 29
2.3.3. Chỉ tiêu môi trường - sinh thái 29
Chương 3: THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG NUÔI TRỒNG BỀN VỮNG HẢI SẢN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NINH, GIAI ĐOẠN 2010 - 2013.....31
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội ảnh hưởng đến hoạt động NTHS của tỉnh Quảng Ninh trong thời gian qua.....31
3.1.1. Những điều kiện tự nhiên ảnh hưởng đến NTHS của tỉnh Quảng Ninh.....31
3.1.2. Điều kiện về kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến nuôi trồng hải sản 35
3.1.3. Yếu tố bất lợi và thách thức đối với ngành nuôi trồng hải sản 37
3.2. Hiện trạng kết cấu hạ tầng cho các vùng nuôi trồng hải sản.....40
3.2.1. Hiện trạng kết cấu hạ tầng cho vùng nuôi tôm, cá và nuôi trên biển.....40
3.3. Hiện trạng dịch vụ cho nuôi trồng hải sản 41
3.3.1. Sản xuất và cung ứng con giống 41
3.3.2 . Hiện trạng sản xuất và cung cấp thức ăn, thuốc thú y thuỷ sản.....46
3.4. Hiện trạng chế biến và tiêu thụ sản phẩm nuôi trồng hải sản 46
3.4.1. Hiện trạng cơ sở chế biến thuỷ sản Quảng Ninh.....46
3.4.2. Thị trường tiêu thụ sản phẩm nuôi trồng hải sản 48
3.5. Hiện trạng về nguồn nhân lực, tổ chức sản xuất và quản lý nuôi trồng hải sản 50
3.5.1. Hiện trạng nguồn nhân lực trong nuôi trồng hải sản.....50
3.5.2. Hiện trạng tổ chức sản xuất.....50

3.5.3. Hiện trạng tổ chức quản lý 50
3.6. Đánh giá các tác động của cơ chế chính sách đến nuôi trồng hải sản 53
3.7. Đánh giá các tác động của phát triển nuôi trồng hải sản tới môi trường sinh thái và ngược lại.....54
3.7.1. Tác động của môi trường sinh thái đến nuôi trồng hải sản.....54
3.7.2. Ảnh hưởng của nuôi trồng hải sản đến môi trường sinh thái.....56
3.8. Thực trạng phát triển bền vững nuôi trồng hải sản tại Quảng Ninh 58
3.8.1. Về mặt kinh tế 58
3.8.3. Về mặt môi trường - sinh thái 72
3.9. Đánh giá chung về nuôi trồng hải sản tại quảng ninh.....76
3.9.1. Thuận lợi 76
3.9.2. Kết quả đạt được 76
3.9.3. Những tồn tại, hạn chế trong nuôi trồng hải sản.....77
3.9.4. Nguyên nhân những yếu kém, hạn chế trong nuôi trồng hải sản.....79
Chương 4: PHƯƠNG HƯỚNG, GIẢI PHÁP NHẰM PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG NUÔI TRỒNG HẢI SẢN TẠI TỈNH QUẢNG NINH 81
4.1. Quan điểm, mục tiêu phát triển bền vững nuôi trồng hải sản đến năm 2020 81
4.1.1. Quan điểm phát triển bền vững nuôi trồng hải sản 81
4.1.2. Mục tiêu phát triển bền vững nuôi trồng hải sản 82
4.2. Nhóm các giải pháp phát triển bền vững nuôi trồng hải sản tại Quảng Ninh đến năm 2020 84
4.2.1. Nhóm giải pháp về kinh tế 84
4.2.2. Nhóm giải pháp về thể chế quản lý xã hội.....92
4.2.3. Nhóm giải pháp về bảo vệ môi trường.....95
4.3. Tổ chức triển khai thực hiện các nhóm giải pháp 99
4.3.1. Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn. 99
4.3.2. Các Sở, ngành có liên quan.....99
4.3.3. Ủy ban nhân dân các huyện, thị xã, thành phố 99
4.3.4. Hội nghề cá, các tổ chức Hội liên quan khác.....99
4.3.5. Tổ chức, hộ gia đình.....99
4.4. Kiến nghị 100
KẾT LUẬN 102

TÀI LIỆU THAM KHẢO 103
PHỤ LỤC 105

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

STT	CHỮ VIẾT TẮT	NGUYÊN NGHĨA
1	CNH-HĐH	Công nghiệp hoá, hiện đại hoá
2	NTS	Ngành thuỷ sản
3	NN và PTNT	Nông nghiệp và phát triển nông thôn
4	NTTS	Nuôi trồng thuỷ sản
5	NTHS	Nuôi trồng hải sản
6	UBND	Uỷ ban nhân dân

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Một số nguồn giống loài hải sản điển hình tại biển Quảng Ninh 33
Bảng 3.2. Tổng hợp số trại và sản lượng sản xuất giống NTHS Quảng Ninh giai đoạn 2010 - 2013 44
Bảng 3.3. Cơ sở sản xuất con giống NTHS tỉnh Quảng Ninh năm 2013 45
Bảng 3.4. Diện tích NTHS tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2010 - 2013 theo địa phương.....58
Bảng 3.5. Diện tích NTHS tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2010 - 2013 theo đối tượng nuôi 59
Bảng 3.6. Sản lượng NTHS tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2010 - 2013 theo địa phương 60
Bảng 3.7. Sản lượng NTHS tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2010 - 2013 theo đối tượng nuôi.....61
Bảng 3.8. Giá trị tổng sản lượng theo địa phương tính theo giá trị hiện hành các năm từ 2010 - 2013.....62
Bảng 3.9. Năng xuất bình quân nuôi theo phương thức quảng canh một số đối tượng nuôi chủ yếu từ 2010 - 2013 63
Bảng 3.10. Năng xuất bình quân nuôi theo phương thức quảng canh cải tiến một số đối tượng nuôi chủ yếu từ 2010 - 2013.....64
Bảng 3.11. Năng suất bình quân nuôi thâm canh một số đối tượng nuôi chủ yếu từ 2010 - 2013.....64
Bảng 3.12. Số lượng lao động NTHS tại tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2010 - 2013.....66
Bảng 3.13. Biến động về diện tích rừng ngập mặn qua các năm từ 2010 - 2013.....75
Bảng 4.1. Một số chỉ tiêu chủ yếu ngành NTHS đến năm 2020.....83

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Quảng Ninh đang từng bước thực hiện đồng bộ các giải pháp nhằm hiện thực hoá Chiến lược Biển để tập trung khai thác có hiệu quả mọi tiềm năng, thế mạnh của biển, vùng ven biển và vùng biển đảo để phát triển kinh tế, thúc đẩy sự tăng trưởng nhanh các ngành thương mại, du lịch, dịch vụ cảng biển, vận tải biển, khai thác, nuôi trồng, chế biến hải sản v.v.. Đồng thời hình thành các trung tâm kinh tế phát triển hướng ra biển; gắn kết chặt chẽ với các hệ thống cảng biển trong tỉnh. Trong đó phát triển nuôi trồng hải sản (thuỷ sản nước mặn/lợ) theo hướng bền vững được sự quan tâm từ đặc biệt từ Tỉnh uỷ, UBND tỉnh Quảng Ninh và các cấp, các ngành.

Năm 2013, tổng sản lượng thuỷ sản đạt hơn 33.550 tấn, giá trị sản xuất ngành thủy sản đạt 956.231 triệu đồng, giá trị kim ngạch xuất khẩu đạt trên 24 triệu USD, thu hút trên 50 ngàn lao động (nguồn Cục Thống kê Quảng Ninh năm 2013), trong kết quả chung đó thì sự đóng góp của ngành nuôi trồng thuỷ sản (NTTS), trong đó nuôi trồng hải sản (NTHS) được đánh giá không hề nhỏ.

Tuy nhiên, ngành NTHS vẫn còn không ít những bất cập và phải đối mặt với hàng loạt thách thức như: Công tác quy hoạch chưa không theo kịp với tốc độ phát triển; đầu tư còn dàn trải; cơ sở hạ tầng còn yếu kém; hàm lượng khoa học công nghệ còn thấp; nguồn lợi hải sản đang có xu hướng giảm; sự phát triển còn mang tính nhỏ lẻ, tự phát, không theo kịp quy hoạch dẫn đến môi trường một số nơi có dấu hiệu suy thoái, dịch bệnh phát sinh và có sự mất cân đối giữa cung và cầu... Để khắc phục những tồn tại nêu trên, đáp ứng được các yêu cầu của hội nhập kinh tế toàn cầu, sự suy thoái môi trường, sự đòi hỏi ngày càng khắt khe của thị trường về chất lượng và vệ sinh an toàn thực phẩm, thích ứng với biến đổi khí hậu cũng như theo kịp sự tiến bộ của khoa học công nghệ hiện đại thì rất cần một chiến lược phát triển tổng thể nhằm mục tiêu phát triển ngành "nuôi trồng hải sản" một cách bền vững, góp phần tạo công ăn việc làm, nâng cao thu nhập cho người lao động, đáp ứng thị trường trong nước và phục vụ xuất khẩu.